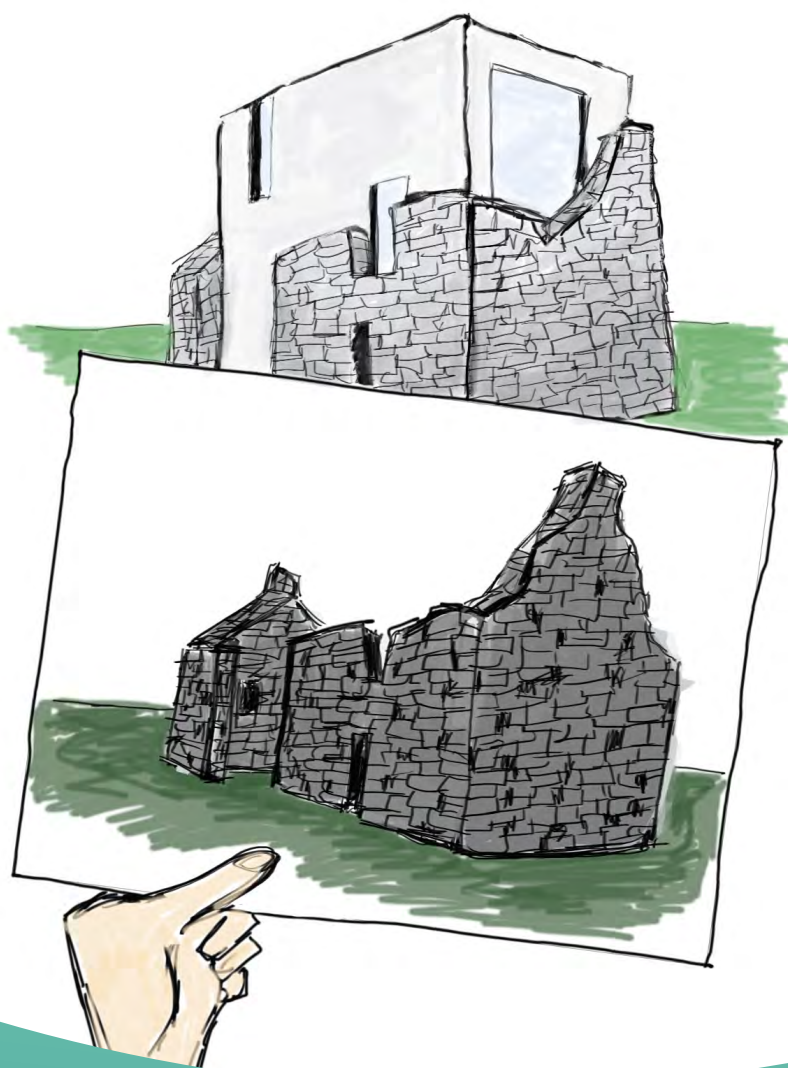

Prostori ZA skupnost

Dobre prakse slovenskih občin in NVOjev

Kazalo

1. Uvod	3
2. Komu koristijo polni občinski prostori	4
3. Prostori ZA skupnost po Sloveniji	6
Občina Izola	6
Občina Ajdovščina	8
Občina Postojna	9
Občina Škofja Loka	10
Občina Brežice	12
Mestna občina Velenje	13
Mestna občina Murska Sobota	15
Mestna občina Slovenj Gradec	16
Občina Zagorje ob Savi	18
Občini Bovec in Idrija	19
Mestna občina Maribor	21
Mestna občina Ljubljana	22
Občina Kamnik	23
4. Priporočila občinam glede oddaje svojih prostorov nevladnim organizacijam	25

1. Uvod

Nina Arnuš, Mreža ZaNVO

V mreži ZaNVO smo 2022 pripravili spletno konferenco Prostor ZA skupnost. Na vseh regionalnih stičiščih, kjer delamo neposredno z občinami, ugotavljamo, da tiste občine, ki tudi na tak način krepijo povezave med nevladnimi organizacijami, skupnostjo in občinami, delujejo bolje in bližje ljudem, občankam in občanom.

Zato smo pripravili nabor dobrih praks, kjer s kolegicami in kolegi iz dvanajstih regij opisujemo, kaj vse se da in kakšni koraki so potrebni, da prostore v javni lasti najemajo nevladne organizacije, ki izvajajo vsem dostopne programe in projekte. Med izborom dobrih praks iz cele Slo-

venije najdete prostore, ki so namenjeni programom za starejše, mlade, umetniške ateljeje, predstavljena je dobra praksa začasne rabe in mestnih dnevnih sob. Pri vseh odgovarjamo na ključna vprašanja, ki utegnejo zanimati odločevalke in odločevalce na občinah. Na koncu so zbrana tudi konkretna priporočila občinam skupaj z zakonskimi podlagami. Verjamemo, da vas bodo te dobre prakse spodbudile k strateškemu in smiselnemu oddajanju občinskih prostorov v najem nevladnim organizacijam, saj imamo tako koristi vsi: občine, nevladne organizacije, občanke in občani.

2. Komu koristijo polni občinski prostori

Tina Divjak, CNVOS

Polni občinski prostori koristijo vsem, tudi za zagotavljanje javno dostopnih storitev

Dogodek je potekal pred volitvami in zato smo takrat lahko veliko prebirali o različnih pogledih na probleme v občinah, na razvoj mestnega prostora, o tem, kaj ljudje pogrešajo. Predvsem v mestih in večjih občinah je veliko govora o tem, kako oživiti določene dele mesta, kako preprečiti propadanje, kako ljudem zagotoviti dostop do različnih storitev. Prav tako pa se pogovarjamo o tem, kako izkoristiti prostore, ki so v lasti občine.

Na žalost je še vedno veliko prostorov, ki so prazni. Vsi vemo, da prazni prostori ne prinašajo le stroškov, ampak tudi pospešujejo propadanje stavb in kvarijo podobo mesta. Zakaj jih torej smiselno ne napolnimo?

Zakon dovoljuje brezplačno uporabo nepremičnin subjektom, ki bi prostor izrabili za vsebine, ki so v javnem interesu. Zakaj je tako?

Nepremičnine so eno izmed orodij, ki jih ima občina za izvajanje svojih nalog in da prebivalcem ponudi storitve, ki

jih potrebujejo. Čeprav zakon dovoljuje oddajo prostorov v brezplačno uporabo samo nevladnim organizacijam v javnem interesu, na to ne smemo gledati kot na nek ukrep podpore za NVO. Zakon brezplačno oddajo dovoljuje zato, ker so nevladne organizacije edine zasebne neprofitne organizacije, ki izvajajo storitve za ljudi. Skratka, ne gre za ukrep za pomoč NVO, ampak za ukrep pomoči ljudem, občanom.

Ravno te dni so me poklicali iz ljubljanskega društva, ki zagotavlja zavetišče za brezdomce in ima v najemu prostore zasebnega lastnika. Društvo na 300 m² nudi zatočišče za 70 ljudi. Lastnik jih je obvestil, da z julijem naslednje leto odpoveduje pogodbo. Obrnili so se na Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, ki sofinancira njihov socialnovarstveni program že dolga leta, in na Mestno občino Ljubljana, a oboji trdijo, da pri tem ne morejo pomagati. V resnici to ni problem društva. To je problem občine in države, ker 70 ljudi, ki imajo sedaj dostop do zatočišča, postelje, tuša in tople večerje, od julija naslednje leto, če se nič ne

uredi, tega ne bodo imeli. Gre za to, da poskrbimo za ljudi. To društvo bo izvajalo program ali pa ga ne bo izvajalo. Prevzeti moramo odgovornost in pravzaprav obrniti zgodbo.

Občina mora s svojim premoženjem ravnati odgovorno in z njim razpolagati v dobro ljudi. Tako, da premisli, kaj že obstaja, kaj ljudje potrebujejo in kako svoje vire usmeriti v to, da se to uresniči. Zato je smiselno, da če ima občina na voljo prostore, resnično premisli, s kakšnimi vsebinami jih bo napolnila.

Občinski prostori so v resnici orodje izvajanja občinske politike. Zato je dobro, da občina pred objavo razpisa za brezplačno uporabo oz. najem prostorov premisli in z razpisom usmerja, kakšne

socialne, mladinske, kulturne in druge programe potrebuje. To je dobro tudi zato, da se ljudem zagotavlja dostop do storitev po principu "čim več na enem mestu", da se jim zadeve olajša in je zaradi tega njihovo življenje boljše. Oddaja v brezplačno uporabo v resnici pomeni "win - win - win" situacijo za vse.

Občina preko brezplačne uporabe ljudem zagotavlja številne brezplačne storitve in hkrati zmanjšuje stroške. Ljudje dobijo trajen, prijazen dostop do storitev, nevladne organizacije pa svoja sredstva namesto za najemnine namenijo za programe, torej za pomoč ljudem.

Če imate na voljo občinske prostore, premislite, kako jih lahko najboljše izkoristite in naj vodilo ne bo izključno profit.

3. Prostori ZA skupnost po Sloveniji

Občina Izola

Stavba z mnogimi življenji in medgeneracijsko povezovanje

Občina Izola je prostore stare italijanske šole za simbolično najemnino ponudila nevladnim organizacijam. S stavbo upravlja Javno podjetje Komunala Izola. Prostore trenutno najemajo nevladne organizacije z likovnimi dejavnostmi, šahisti, mladinsko društvo, klub borilnih veščin, pihalni in big band orkester. V občini se srečujejo z velikim povpraševanjem nevladnih organizacij po brezplačnih prostorih. Poleg stare italijanske šole ponujajo tudi druge prostore predvsem tistim organizacijam, ki potrebujejo ločene prostore zaradi svoje dejavnosti (npr. andragoško društvo za univerzo za tretje življenjsko obdobje).

Čigava pobuda je bila zapolnitev praznih prostorov?

Pobuda je bila s strani občinske uprave podana najverjetneje na podlagi izkazanega interesa društev. Prostor na Gregorčičevi ulici 21 so v uporabi društev že

približno dvajset let in so nekako “rezervirani” za brezplačen najem.

Katero pravno podlago ste uporabili?

Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZSPDSLS-1), na podlagi katerega se lahko prostori oddajo v brezplačno uporabo nevladnim organizacijam z dodeljenim statusom delovanja v javnem interesu.

Katere ovire ste morali preskočiti, da ste pobudo uresničili?

Razen zakonske, ki točno določa, kateri subjekti so upravičeni do brezplačnega najema/uporabe in časovni okvir najema, se ne srečujejo z večjimi ovirami. Izziv predstavlja nudenje brezplačnih prostorov v najem in hkrati zagotavljanje finančnega kritja za vzdrževanje prostorov. V primeru razpoložljivosti prostorov se le-te dodeljuje na podlagi izraženega interesa oz. vloge društva s predstavitvijo progra-

ma in dokazilom o izpolnjevanju pogojev (odločba pristojnega ministrstva o dodelitvi statusa delovanja v javnem interesu). Vloge obravnava Komisija za oddajanje nepremičnega premoženja v najem. V primeru pozitivnega mnenja se spelje postopek skladno z ZSPDSLS-1.

Kaj se zdaj v teh prostorih dogaja?

V prostorih potekajo vsebine za različne ciljne skupine. izmenjevalnica otroških oblačil, kuharske in ustvarjalne delavnice, program varstva v času šolskih počitnic, dogodek Teden otroka, vadbo klavirja in tolkal za osnovnošolske otroke.

Za mlade in odrasle potekajo treningi in turnirji v šahu, vaje pihalnega orkestra in big banda, likovno ustvarjanje. Potekajo tudi rekreativni, individualni treningi in treningi za tekmovanja borilnih veščin. Odrasli in upokojenci se družijo v spomin na plemenita dejanja tigrovcev in ohranjanja njegovega sporočila.

Kdo vse tam deluje?

KD Pihalni orkester Izola, Glasbena šola, Kulturno društvo 3 Big Band Orchestra, Klub borilnih veščin kickboxing in tae-kwon do Izola, Društvo prijateljev mladine, Šahovsko društvo, Društvo TIGR

Primorske, Kulturno društvo likovnih umetnikov LIK Izola ipd.

Kakšen je pomen za lokalno skupnost?

Največji doprinos je zagotovo kakovostno preživljanje prostega časa. Ljubiteljska kultura in športne aktivnosti, ki se odvijajo v prostorih stare italijanske šole, združujejo vse generacije, omogočajo in podpirajo medgeneracijsko sodelovanje in vseživljenjsko učenje.

Vključevanje v kulturne skupine ima močan socializacijski pomen za prebivalce in prebivalke Izole, saj tvorno prispeva h kakovosti življenja vseh generacij in k njihovi socialni vključenosti. Glasbeno udejstvovanje presega meje občine, saj v pihalnem orkestru, ki deluje že več kot 140 let, in 3 Big Bandu sodelujejo glasbeniki vseh štirih istrskih občin ter priznani pevci in glasbeniki iz drugih regij.

V času šolskih počitnic so starši razbremenjeni, saj DPM zagotavlja varstvo otrok, vsako leto pa organizirajo dogodek Teden otroka.

Gre za prostor, ki ga je lokalna skupnost sprejela in prepoznala kot veliko dodano vrednost skupnosti, kot prostor, ki povezuje, omogoča sodelovanje, medgeneracijsko učenje in razvijanje talentov.

Občina Ajdovščina

Mladi na enem mestu

Občina Ajdovščina je leta 2009 dala v uporabo prenovljene prostore na Palah Mladinskemu kulturnemu centru. Mladinski kulturni center prostore deli z mladinskimi društvi, ki brezplačno uporabljajo prostore na podlagi namere o sklenitvi neposredne pogodbe.

Čigava pobuda je bila zapolnitev praznih prostorov?

Pobudo je dal Inštitut za mladinsko politiko Ajdovščina.

Katero pravno podlago ste uporabili?

Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZSPDSLS-1), na podlagi katerega se lahko prostori oddajo v brezplačno uporabo nevladnim organizacijam z dodeljenim statusom delovanja v javnem interesu.

Katere ovire ste morali preskočiti, da ste pobudo uresničili?

Potrebna je bila investicija Občine v prenovo prostorov – vloženega je bilo veliko truda, da so občinski svetniki sprejeli pobudo in potrdili investicijo Občine Ajdovščina za prenovo prostorov.

Kaj se zdaj v teh prostorih dogaja?

Ciljna publika so mladi, ki so jim namenjeni različni programi in storitve – pomoč pri zaposlovanju, usposabljanja za

pridobitev raznih kompetenc, prireditve, ki so namenjene mlajši publiki.

Kdo vse tam deluje?

Inštitut za mladinsko politiko, Mladinski svet Ajdovščina, Zveza prijateljev mladine Ajdovščina.

Kakšen je pomen za lokalno skupnost?

Mladi imajo na enem mestu na razpolago programe, ki so namenjeni pridobivanju raznih znanj in spretnosti (za boljše komuniciranje, vključevanje v prostovoljstvo, aktivno državljanstvo ...), zaposlovanju (kako poiskati samo/zaposlitev ...) ter kulturnemu udejstvovanju (obiskom in organizaciji prireditev pred Hišo mladih).

Občina Postojna

Bivši materinski dom se je prerodil v kraj za povezovanje mladih

Taborniška hiška v Občini Postojna je del širše zgodbe stare porodnišnice oziroma njen začetek. V stari porodnišnici tako trenutno še domuje vrtec, stavba materinskega doma, ki stoji poleg stare porodnišnice, pa že služi svojemu novemu namenu kot "taborniška hiška". V njej so našli svoj dom taborniki iz Roda Kraških viharikov, Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov – Steg Postojna 1 in Mladinski svet občine Postojna. V hiški so si organizacije uredile prostore za srečanja in delavnice, tako da se v njej redno izmenjujejo skupine otrok in mladih. Večino sredstev za obnovo so prispevali taborniki in skavti, Občina Postojna je financirala obnovo fasade in strehe, nekaj so prispevale tudi lokalne liste in Krajevna skupnost Postojna.

Čigava pobuda je bila zapolnitev praznih prostorov?

Pobudnika za zapolnitev prostorov sta bila Društvo tabornikov Rod kraških viharikov in ZSKSS – Steg Postojna 1.

Katero pravno podlago ste uporabili?

Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZSPDSLS-1), na podlagi katerega se lahko prostori oddajo v brezplačno uporabo

nevladnim organizacijam z dodeljenim statusom delovanja v javnem interesu.

Katere ovire ste morali preskočiti, da ste pobudo uresničili?

Najprej je bilo treba lastnico, Občino Postojna, prepričati, da se objekt dolgoročno nameni vzpostavitvi in delovanju skavtsko-taborniškega centra. Druga ovira, ki jo je bilo treba preskočiti, je bila zagotovitev sredstev za obnovo in izvedba same obnove objekta. Objekt je bil, tudi zato, ker prostorov prej ni nihče vzdrževal, v izjemno slabem stanju. Del sredstev za obnovo je prispevala Občina Postojna iz razpisa za vzdrževanje in obnovo kulturne dediščine, del iz drugih virov (prezgoditev sredstev svetniške skupine), velik del sredstev pa so pobudniki prispevali sami. Ker je objekt spomeniško varovan, je bila ena izmed ovir tudi zagotoviti obnovo v skladu s smernicami ZVKD. Pobudniki so največji del obnove izpe-

ljali sami s prostovoljskim delom. V času obnove objekta je pritlični del prostorov uporabljal poslovni najemnik, kar je bila zadnja ovira pri uresničitvi pobude. Najemnik se je na pobudo in s posredovanjem Občine Postojna v času obnove ostalih prostorov izselil, kar je omogočilo obnovo zadnjih prostorov v objektu.

Kaj se zdaj v teh prostorih dogaja?

Srečanja tabornikov in skavtov (otroci in mladi), sestanki Mladinskega sveta

(mladi), različne počitniške aktivnosti za otroke (starejši osnovnošolci).

Kdo vse tam deluje?

Društvo tabornikov Rod Kraški vihariniki, skavti Steg Postojna 1, Mladinski svet občine Postojna.

Kakšen je pomen za lokalno skupnost?

Taborniki in skavti imajo končno dovolj prostora za sestanke, tako da se lahko nemoteno srečujejo in načrtujejo svoje aktivnosti. Vse tri mladinske organizacije sedaj precej bolj sodelujejo med seboj. Namesto prazne stavbe, ki bi razpadala, se ob popoldnevih in vikendih v hiški zbirajo otroci. Taborniške in skavtske vsebine so za samo okolje izrednega pomena, saj otroke vzgajajo v povezavi z naravo in jih tako vsaj za nekaj časa umaknejo od ekranov. Otroci so samostojnejši, spretni in imajo raznoliko znanje.

Občina Škofja Loka

Iz degradiranega prostora v nov mestni center

V Škofji Loki se počasi prenavlja stara vojašnica. Na območju le-te že delujejo CSD, sodišče, Zgodovinski arhiv, Ljudska univerza, poligon za rokanje, socialno podjetje Želva, vrtec, mladinski center, plezališče, igrišče za košarko, kolopark. Eno od stavb Občina prenavlja in jo je namenila nevladnim organizacijam. Objavili so razpis za prijavo nevladnih organizacij

v javnem interesu za brezplačen najem. Za potrebe lastnih programov organizacije vlagajo sredstva v svojo opremo (npr. Društvo povprečnega rokanja Kesa v lesene objekte za rokanje, Strelsko društvo v strelišče ipd.). Na ta način sami prispevajo k oblikovanju skupnostnega centra, ki se oblikuje na nekdanjem degradiranem območju.

Čigava pobuda je bila zapolnitev praznih prostorov?

Pobudnik je bila Občina, saj želi celovito urediti nekoč degradirano območje, tako da tam ne bi bilo zapuščenih in neuporabljenih objektov.

Katero pravno podlago ste uporabili?

Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZSPDSLS-1), na podlagi katerega se lahko prostori oddajo v brezplačno uporabo nevladnim organizacijam z dodeljenim statusom delovanja v javnem interesu.

Katere ovire ste morali preskočiti, da ste pobudo uresničili?

Nevladne organizacije so morale pridobiti status v javnem interesu na svojem področju. Upoštevanje zakonodaje, predvsem Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti.

Kaj se zdaj v teh prostorih dogaja?

V objektu je strelišče, notranji rolkar-

ski poligon, umetniški ateljeji, zunanje rekreacijske površine (kolopark, rolkarski poligon, fitnes na prostem, košarkarsko igrišče).

Kdo vse tam deluje?

Društvo povprečnega rolkanja Kesa, strelsko društvo, društvo upokojencev, društvo invalidov, v isti stavbi se nahajajo tudi umetniški ateljeji. Občina se bo trudila vse prostore napolniti tako z nevladnimi organizacijami kot tudi drugimi, ki bodo izpolnjevali pogoje.

Kakšen je pomen za lokalno skupnost?

Nastaja skupnostni prostor, kjer se ljudje vseh starosti radi družijo. Nekoč je imelo območje sloves, da se tu zbirajo narkomani. Danes gre za izredno živ prostor, kjer se prepletajo javne in zasebne storitve, kjer so na voljo (brezplačne) rekreacijske površine zunaj in znotraj, ljudje lahko urejajo zadeve na Centru za socialno delo, Sodišču, se udeležujejo aktivnosti društev (Društvo upokojencev ima telovadbo, pevski zbor, knjižnico, vaje ima pihalni orkester), tukaj je "postaja" za brezplačne prevoze za starejše, dnevni mladinski center, kjer nudijo aktivnosti za otroke in mlade ter učno pomoč ... To je kraj, ki živi in je pomemben za ljudi iz bližnjega blokovskega naselja in tudi iz bolj oddaljenih delov mesta.

Občina Brežice

Bivši dom upokojencev je postal živahno društveno in povezovalno središče

V Brežicah se je dom upokojencev preselil na novo lokacijo. Upravljalec objekta je objekt po izselitvi zaprl ter skrbel le za nujna vzdrževalna dela. Objekt je po petih letih postopoma propadal in bil izpostavljen vandalizmu.

Ker je bil objekt last Republike Slovenije, se je Občina Brežice z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo na podlagi Zakona o skladnem regionalnem razvoju dogovorila za prenos nepremičnine.

Čigava pobuda je bila zapolnitev praznih prostorov?

Pobuda je bila občinska, saj se je institucionalno varstvo starejših začelo izvajati na drugi lokaciji. Po letih zapuščenosti je objekt postopoma začel propadati in je bil zaradi samevanja izpostavljen vandalizmu.

Katero pravno podlago ste uporabili?

Zakon o skladnem regionalnem razvoju

preko takratnega MGRTja (leto 2016).

Katere ovire ste morali preskočiti, da ste pobudo uresničili?

Ker je bil objekt last Republike Slovenije, se je Občina Brežice z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti dogovorila o brezplačni pridobitvi nepremičnine.

Kaj se zdaj v teh prostorih dogaja?

Objekt ima štiri etaže, pritličje je namenjeno delovanju VDC Leskovec pri Krškem, prvo nadstropje je namenjeno namestitvi družin beguncev iz Ukrajine, drugo in četrto nadstropje sta namenjena bivalnim enotam za ljudi, ki trenutno nimajo drugih možnosti, tretje nadstropje pa je namenjeno delovanju društev.

Kdo vse tam deluje?

V stavbi delujejo: Ozara, Društvo upokojencev Brežice, Koronarni klub Brežice, Društvo za preprečevanje osteoporoze Posavje, Društvo diabetikov Posavje Brežice, Društvo za zdravje srca in ožilja - podružnica Posavje, Društvo likovnikov Brežice in Fotoklub Brežice.

Kakšen je pomen za lokalno skupnost?

Nastal je skupnostni prostor različnih organizacij in prebivalcev, v prostor so

umeščene različne vsebine, deluje povezovalno. Ta del mesta je oživel, ni več

zapuščen in potencialno nevaren.

Mestna občina Velenje

Vila Rožle postala oaza mladih v mestnem parku

V Velenju so sredi Sončnega parka v letu 2012 končali obnovo Vile Rožle. Občina je že precej propadlo stavbo temeljito rekonstruirala in delno dozidala, pri čemer so si izdatno pomagali s sofinanciranjem Evropskega sklada za regionalni razvoj za sanacijo objektov kulturne dediščine. Vilo so tudi energetsko sanirali, v njej pa v dveh etažah pridobili 330 m² površin. Mestna občina Velenje jo je v uporabo dodelila Medobčinski zvezi prijateljev mladine Velenje v letu 2012. V letu 2018 je MOV objavila Razpis za oddajo poslovnih prostorov v lasti Mestne občine Velenje v najem, na podlagi katerega so prostor dodelili v brezplačno uporabo Medobčinski zvezi prijateljev mladine Velenje za 5 let.

Čigava pobuda je bila zapolnitev praznih prostorov?

Pobudo je dala [Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje](#).

Katero pravno podlago ste uporabili?

Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZSPDSLS-1), na podlagi katerega se lahko prostori oddajo v brezplačno uporabo

nevladnim organizacijam z dodeljenim statusom delovanja v javnem interesu.

Pravilnik o oddajanju poslovnih stavb in poslovnih prostorov v lasti Mestne občine Velenje v najem (Uradni vestnik Mo Velenje, št. 23/2012, 1/2013 in 7/2013).

Katere ovire ste morali preskočiti, da ste pobudo uresničili?

Nismo zaznali težav pri uresničevanju pobude. Leta 2012 je bil sklenjena pogodba med MO Velenje in Medobčinsko zvezo prijateljev mladine Velenje. V letu 2018 pa so uspešno kandidirali na javnem razpisu za oddajo poslovnih prostorov v lasti Mestne občine Velenje v najem oziroma v brezplačno uporabo za namen društvene dejavnosti.

Kaj se zdaj v teh prostorih dogaja?

Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje v teh prostorih izvaja programe za otroke, mladino in starše, kot so Šola za starše. V času od novembra do maja organizirajo srečanja staršev pod naslovom »Otroci so naše največje bogastvo«. Izvajajo program TOM TELEFON – odprto telefonsko zvezo, ki je namenjena otrokom in mladostnikom, ki želijo pridobiti informacije, pomoč ali pa se samo pogovoriti o težavah, in Klub prostovoljcev »Mladi za mlade« – gre za združenje aktivnih in upokojenih pedagoških, zdravstvenih in drugih delavcev, študentov in dijakov. V času jesenskih, zimskih in prvomajskih počitnic organizirajo številne aktivnosti za otroke ter počitniško varstvo, ki poteka med 1. julijem in 31. avgustom za osnovnošolske otroke. Je tudi ena izmed Unicefovih varnih točk v Velenju. V letu 2021 se je v njihove programe aktivno vključevalo 75 prostovoljcev, ki so

opravili 3055 prostovoljskih ur. Ocenjena vrednost prostovoljskega dela je znašala 30.700 EUR. Letni prihodki zveze znašajo cca. 240.000 EUR. Velik del sredstev namenijo tudi humanitarni dejavnosti in s tem pomagajo otrokom, mladini in družinam v stiski.

Kdo vse tam deluje?

Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje in društva prijateljev mladine, ki delujejo pod okriljem zveze.

Kakšen je pomen za lokalno skupnost?

Temeljni cilj Medobčinske zveze in društev prijateljev mladine je dvig kakovosti življenja otrok, mladostnikov in družin, zastopanje in uveljavljanje njihovih interesov in potreb ter zaščita njihovih pravic. Za namen zagotavljanja ciljev organizirajo številne aktivnosti tako za otroke in mladino kakor tudi za starše in cele družine. Uporaba Vile Rožle jim omogoča delovanje na idilični lokaciji, ki je odmaknjena od mestnega vrveža. Otroci, mladina in družine se tam družijo, izobražujejo, usposablajo in pridobivajo številna znanja in izkušnje. Poleg tega zagotavljajo varnost in informacije za vse, ki se znajdejo v stiski, ter izvajajo različne humanitarne dejavnosti, s katerimi pomagajo družinam v stiski.

Mestna občina Murska Sobota

Preobrazba bivše Semenarne v Dnevno sobo in informacijsko točko za mlade kreativce

Mestna občina Murska Sobota je v letu 2022 preko namere o sklenitvi neposredne pogodbe dala v uporabo poslovne prostore v pritličju stavbe bivše Semenarne, ki se nahaja v samem središču Murske Sobotе. Poslovni prostori v pritličju stavbe obsegajo 68 m² površine s pripadajočimi sanitarijami, stopnišči in hodniki. Prostori v pritličju stavbe so nekaj časa samevali, potem pa so prišli v uporabo Društvu kreativne mladine Murska Sobota. V prostorih deluje mladinski center, t.i. Dnevna soba in informacijska točka za mlade kreativce. Prostor se nahaja v neposredni bližini avtobusne postaje in knjižnice ter z aktivnostmi društva zares živi.

Čigava pobuda je bila zapolnitev praznih prostorov?

Pobuda je bila občinska in je sovpadala z željo Društva kreativne mladine po ustrežnejših prostorih za delovanje društva.

Katero pravno podlago ste uporabili?

Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZSPDSLS-1), na podlagi katerega se lahko prostori oddajo v brezplačno uporabo nevladnim organizacijam z dodeljenim statusom delovanja v javnem interesu.

Katere ovire ste morali preskočiti, da ste pobudo uresničili?

Pri oddaji prostorov ni bilo problemov. Društvo kreativne mladine Murska Sobota je v letu 2022 uspešno kandidiralo za najem navedenih prostorov, ki so v lasti Mestne občine Murska Sobota.

Kaj se zdaj v teh prostorih dogaja?

V Društvu kreativne mladine s pridobitvijo prostorov v Mestni občini Murska Sobota nudijo mladim varen prostor za ustvarjanje in informacijsko točko za pridobivanje informacij o možnostih mladinskega dela, usposabljanju s področja aktivnega državljanstva, možnostih mednarodnega sodelovanja ter uresničevanju svojih idej.

V prostorih je v fazi zaključevanja t.i. soba za kreativce, v okviru katere se ureja dnevna soba za mlade ustvarjalke in ustvarjalce, ki želijo biti aktivni na različnih področjih in se vključevati v lokalno in mednarodno okolje.

Kdo vse tam deluje?

Društvo kreativne mladine Murska
Sobota.

Kakšen je pomen za lokalno skupnost?

Prostor bo postal prvi odprti mladinski center in informacijska točka v Murski Soboti in v Pomurju, kjer bodo mladi dobili

priložnost za sodelovanje in kreiranje mednarodnih aktivnosti. Z delovanjem v društvu spodbujajo mlade k sodelovanju, jim omogočajo priložnosti za to, da so videni in slišani, da se aktivno vključujejo in kot generacija mladih doprinesejo k družbenim spremembam ter vplivajo na lokalno okolje in regijo, v kateri živijo.

Mestna občina Slovenj Gradec

Habitat za razvoj nevladne profesionalne kulturne produkcije v stavbi komunale

V Mestni občini Slovenj Gradec je v poslopu "Stare komunale" delujoč HAB kreativnih industrij – Habitat za razvoj nevladne profesionalne kulturne produkcije, ki združuje 11 nevladnih organizacij. Do uporabe opremljenih prostorov, ki je za izvajanje programov brezplačna (uporabniki krijejo le stroške, povezane z uporabo, ne pa tudi komunalnih in stroškov ogrevanja ipd.), so upravičeni uporabniki, izbrani z razpisom za uporabo opremljenih prostorov za izvajanje programov in projektov na lokaciji "Stara komunala".

Čigava pobuda je bila zapolnitev praznih prostorov?

Pobudo so podale posamezne nevladne organizacije, le-ta pa je sovpadala s siceršnjo željo Občine, da nevladnim organizacijam zagotovi prostore v skupnem objektu s subvencioniranimi stroški in minimalno najemnino.

Katero pravno podlago ste uporabili?

Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZSPDSLS-1), na podlagi katerega se lahko prostori oddajo v brezplačno uporabo nevladnim organizacijam z dodeljenim statusom delovanja v javnem interesu.

Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo, Pravilnik uporabe opremljenih prostorov za izvajanje programov in projektov na lokaciji "Stara komunala".

Katere ovire ste morali preskočiti, da ste pobudo uresničili?

Šlo je za skupni interes nevladnih organizacij in lokalne skupnosti, zato smo vsa odprta vprašanja glede izvedbe projekta zapolnitve praznih prostorov zlahka sproti reševali.

Kaj se zdaj v teh prostorih dogaja?

V objektu potekajo ustvarjalno-izo-

braževalne delavnice, predavanja, tečaji, okrogle mize, druženja, razprave, razstave, boljši sejmi, koncerti glasbenih skupin, glasbeni in drugi tematski večeri ter še številni drugi dogodki. V prostorih se hkrati odvijajo tudi aktivnosti vsake posamezne nevladne organizacije, ki so potrebne za njeno osnovno delovanje.

Ciljna publika so občani in občanke Mestne občine Slovenj Gradec oziroma zainteresirana javnost.

Kdo vse tam deluje?

V prostorih deluje enajst nevladnih organizacij: mladi, združeni v Alter društvo, Društvo glasbene spektakularnosti, Društvo radioamaterjev in vezistov Vezist, Kulturno društvo raum AU, Mladinski svet Slovenj Gradec, Kulturno društvo

Slovenj Gradec, Društvo gorska reševalna služba Maribor, Ekološko društvo Slovenj Gradec, Društvo Dnevna soba studio, Društvo za razvoj človeških virov in socialnega kapitala Naprej in Zavod Koroška pride.

Kakšen je pomen tega prostora za lokalno skupnost?

Lokalna družba, sploh v času turbulentnih družbenih, političnih, gospodarskih in kulturnih sprememb, potrebuje prostor za udejanjanje alternativne umetniške prakse ter projektov, katerih teme se črpajo iz civilnega, kulturnega in družbenopolitičnega dogajanja. Angažirano delo nevladnih organizacij v prostorih, ki so jim namenjeni, spodbuja k široki participaciji občanov ter s tem pripomore k celovitejšemu kulturnemu razvoju Mestne občine Slovenj Gradec. Prostor je pomemben tako za mlade, ki lahko tam na različne načine izražajo svojo družbenokritično misel, kot tudi za starejše, saj je velik poudarek tam delujočih organizacij ravno na medgeneracijskem in medkulturnem sodelovanju.

Občina Zagorje ob Savi

Omogočena začasna raba pred obnovo objekta

Občina Zagorje ob Savi je z Regionalnim centrom NVO sklenila pogodbo o sodelovanju pri izvedbi projekta in dala v začasno uporabo objekt, ki ga je imela namen preurediti za namene širitve knjižnice. V času, ko je prostor čakal na prenovo, je Regionalni center NVO brezplačno uporabljal prostore za izvajanje svojih aktivnosti in omogočal, da so jih uporabljale tudi druge zainteresirane nevladne organizacije iz zasavske regije za izvajanje svojih dejavnosti. Prostori so bili tako v skupnostni uporabi, v njih pa so se izvajale delavnice, srečanja, prireditve, tečaji, razstave ipd. Predvsem so jih lahko NVO uporabljale za svoje delo, sestanke in druženja.

Čigava pobuda je bila zapolnitev praznih prostorov?

Na podlagi pobud po coworking prostoru in skupnostnih prostorih za NVO, ki so izhajale iz izkazane potrebe lokalnih nevladnih organizacij, so se na Občini Zagorje ob Savi za to možnost odločili, ker so videli priložnost, da se v prostorih, ki čakajo na prenovo, vseeno nekaj dogaja in se prebivalcem namesto zaprašene izložbe ponudi vsebina.

Katero pravno podlago ste uporabili?

[Pogodba o brezplačni rabi prostorov](#) (vir: CNVOS) in [Priročniki, priporočila,](#)

[vzorec pogodbe](#) (vir: Mreža za prostor)

Katere ovire ste morali preskočiti, da ste pobudo uresničili?

Občina je prostore kupila namensko za širitev knjižnice, vedeli pa so, da bodo nekaj časa prostori vseeno prazni. Pomembno jim je bilo, da se vsi vključeni zavedajo, da gre za začasno rabo in se bodo držali dogovora, da ga ob začetku del tudi zapustijo. Prav tako so mnenja, da prostor, ki je v uporabi, zmanjšuje samo propadanje infrastrukture. Za Občino to tudi ni predstavljalo nekih večjih dodatnih stroškov.

Kaj se zdaj v teh prostorih dogaja?

Nekdaj pošta, nato ZZZS, v nadaljevanju prostor za sodelo ali coworking v okviru Društva Punkt, na koncu še skupnostni prostori za NVO v okviru Regionalnega centra NVO. V centru Zagorja, na Cesti Borisa Kidriča 2, je bilo tako nekaj več kot 160 km² opremljenih prostorov z osnovnim pohištvom, sanitarijami in brezžičnim internetom, brezplačno na voljo nevladnim organizacijam v souporabo. V prostorih so se odvijala različna srečanja, delavnice, dogodki, posveti, sestanki, druženja, ki so jih izvajale nevladne organizacije in so bili namenjeni lokalnemu prebivalstvu, članom in članicam različnih organizacij. Prostorov nevladne

organizacije ne uporabljajo več, saj so bili, kot je bilo načrtovano, prenovljeni in je v njih zdaj mladinski del knjižnice.

Prakso izpostavljam kot dober primer začasne rabe, ki omogoča nevladnim organizacijam začasni prostor za uporabo, objekt pa ne razpada in ne kazi okolice.

Kakšen je pomen za lokalno skupnost?

Na Regionalnem centru NVO ocenjujejo, da so tovrstni brezplačni skupnostni prostori odlična priložnost, da s svojimi aktivnostmi nevladne organizacije popestrijo ponudbo in dogajanje za občane in občanke, organizacijam pa omogočijo bolj kvalitetno izvajanje programov ter pripomorejo k razvoju novih dejavnosti in aktivnosti za ljudi.

Društvo Ars vizija, ki je prostore dnevno uporabljalo za namene pisarne in za izvajanje svojih tečajev in razstav, meni, da so tovrstni skupnostni prostori za nevladne organizacije odlična priložnost za njihov razvoj. Zaradi odlične lokacije so bili tako bližje in bolj dostopni uporabnikom in uporabnicam. Pripomoglo pa je tudi k njihovi vidnosti in prepoznavnosti v okolju.

Občini Bovec in Idrija

Mestne dnevne sobe za medgeneracijsko druženje v centru

Izpostavljam mestne dnevne sobe, ki so zanimiv primer ustvarjanja različnih vsebin za občane in občanke. V obči-

nah Idrija in Bovec so vzpostavili mestne dnevne sobe, kjer nevladne organizacije izvajajo javne programe za skupnost. Tako imajo po eni strani prostor za svoje delovanje, po drugi pa v mestno središče prinašajo življenje (tudi takrat, ko ni turistov).

Čigava pobuda je bila zapolnitev praznih prostorov?

Občina Idrija in Občina Bovec s pomočjo projekta prenosa dobrih praks, ki je bil sofinanciran v Programu **URBACT III**.

Katero pravno podlago ste uporabili?

Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZSPDSLS-1), na podlagi katerega se lahko prostori oddajo v brezplačno uporabo nevladnim organizacijam z dodeljenim statusom delovanja v javnem interesu.

Katere ovire ste morali preskočiti, da ste pobudo uresničili?

Pripraviti smo morali načrte za vzpostavitev skupnostnega prostora in vključevanje civilne družbe, tako nevladnih organizacij kot tudi ljudi.

Kaj se zdaj v teh prostorih dogaja?

V mestni dnevni sobi [Pr' Golitu v Idriji](#) potekajo večeri družabnih iger, zvočne kopeli, delavnice za uporabo pametnih telefonov, joga, mendlgeneracijska druženja Sam doma 65+, delavnice, potopisna in druga predavanja, predstavitve.

V [Buški izbi](#), ki je mestna dnevna soba v Bovcu, pa imajo kulinarčne večere, literarne predstavitve, razstave, ustvarjalnice, filatelistična srečanja, turnirje v briškuli, spoznavanje bovškega narečja.

Kdo vse tam deluje?

V mestni dnevni sobi delujejo nevladne organizacije in ljudje, ki želijo drugim predstaviti svoje pobude in programe,

starejši, ki si želijo druženja z drugimi generacijami, mladi, aktivisti in aktivistke, ki si želijo izmenjati ideje z drugimi o določeni temi, izzivu.

Kakšen je pomen za lokalno skupnost ?

Vzpostavitev mestne sobe temelji na samoupravljanju prostora, ki je brezplačno odprt za vse prebivalce, namenjen je tudi skupinam posameznikov, ki se želijo prostovoljno udeleževati in prispevati k razvoju skupnosti. Dolgoročni cilj je zmanjševanje osamljenosti starejših, spodbujanje družabnosti in druženja ter pridobivanje pobud občanov.

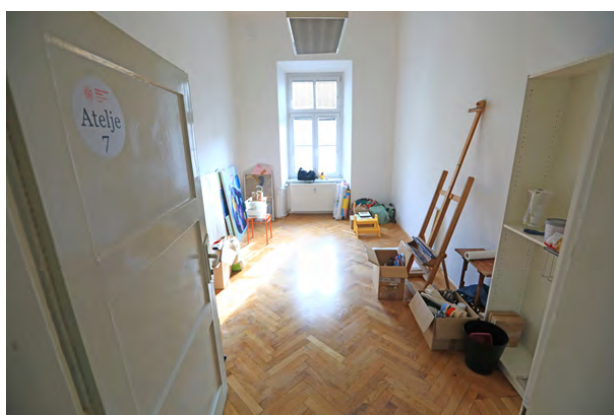
Mestna občina Maribor

Ateljeji tudi za mlade umetnice in umetnike

Mestna občina Maribor je v letu 2022 z **javnim razpisom** dala v uporabo 13 umetniških ateljev in ateljev za mlade umetnike. V ta namen so uredili nekdanje pisarniške prostore v hiši, ki je v lasti občine in se nahaja v centru mesta v skupni izmeri 420 m². Prostori so uporabnikom dani v brezplačni najem za obdobje treh let. Obratovalne stroške morajo najemniki kriti sami. Velikost posameznega ateljeja je od 20 do 47 m².

Čigava pobuda je bila zapolnitev praznih prostorov?

Za vzpostavitev ateljev so zaslužni tako kulturniki, ki so opozarjali na potrebe, kot tudi mestna oblast, ki je temu prisluhnila, zagotovila in uredila prostore za ateljeje.

Katero pravno podlago ste uporabili?

Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZSPDLSL-1), na podlagi katerega se lah-

ko prostori oddajo v brezplačno uporabo nevladnim organizacijam z dodeljenim statusom delovanja v javnem interesu.

Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo.

Katere ovire ste morali preskočiti, da ste pobudo uresničili?

Glede na razpisne pogoje so do najema upravičeni ustvarjalci s stalnim prebivališčem v MO Maribor, ki izkazujejo potrebne umetniške reference. Ateljeje, ki so namenjeni uveljavljenim umetnikom, so hitro napolnili, medtem ko je bilo povpraševanje med mladimi umetniki manjše od razpoložljivih kapacitet, kar lahko pripišemo dejstvu, da je treba zagotavljati sredstva za mesečno kritje stroškov obratovanja in da je zaradi neugodnih pogojev za delo mladih umetnikov v Mariboru v preteklih letih število le-teh majhno, saj so mesto zapustili.

Kaj se zdaj v teh prostorih dogaja?

V objektu so umetniški ateljeji.

Kdo vse tam deluje?

V objektu delujejo uveljavljene in mlade umetnice in umetniki.

Kakšen je pomen tega prostora za lokalno skupnost?

Kultura pomembno prispeva k razvo-

ju mesta. Z zagotavljanjem pogojev za ustvarjanje v mestu ostajajo priznani

umetniki, mladim pa so ponujene možnosti za njihov razvoj.

Mestna občina Ljubljana

Kulturni spomenik lokalnega pomena zatočišče kulture nevladnih organizacij

Vodnikova domačija v Šiški je kulturni spomenik lokalnega pomena, v katerem so pred oddajo v programsko upravljanje potekali občasni kulturni dogodki v organizaciji Četrtna skupnost Šiška, v njej pa je delovala tudi glasbena šola. Danes je Vodnikova domačija živahno literarno središče, v katerem se odvijajo raznovrstni programi. Posebno pomemben del domačije je spominska soba Valentina Vodnika.

Čigava pobuda je bila zapolnitev praznih prostorov?

Mestna občina Ljubljana je želela hišo zapolniti s kontinuiranim kulturnim programom za različne ciljne skupine s poudarkom na ohranjanju in prezentiranju dediščine Valentina Vodnika. Namen občine je bil oživiti in prenoviti programsko zasnovo Vodnikove domačije, popularizirati literaturo in branje; zagotoviti skrb za hranjenje in prezentacijo dediščine Vodnikove domačije v sodelovanju z Javnim zavodom Muzej in galerije mesta Ljubljane ter povezati program Vodnikove domačije z lokalnim okoljem.

Katero pravno podlago ste uporabili?

Leta 2011 je bil objavljen prvi Javni ciljni razpis za oddajo Vodnikove domačije v programsko upravljanje za triletno obdobje, in sicer na podlagi 74. in 75. člena Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo, ki določa postopek oddaje javne kulturne infrastrukture v brezplačno uporabo kulturnim izvajalcem. V naslednjih dveh razpisih so programsko upravljanje podaljšali na zakonsko omogočeno petletno obdobje.

Foto: Nada Žgank

Katere ovire ste morali preskočiti, da ste pobudo uresničili?

Ker zakonodaja omogoča oddajo nepremičnin v brezplačno uporabo za izvajanje kulturnih dejavnosti, posebnih ovir ni bilo. Razloga, da je bila Ljubljana

leta 2010 Unescova svetovna prestolnica knjige, leta 2015 pa je bila kot mesto literature sprejeta v Unescovo mrežo kreativnih mest, sta bila dodatna argumenta za odločitve.

Kaj se zdaj v teh prostorih dogaja?

Vzpostavilo se je živahno središče pisanja, branja in pripovedovanja. Zavod Divja misel izvaja celoletni kulturni program za različne ciljne skupine. Poleg promocije literature in pripovedovanja je v Hiši pri kamniti mizi zaživela galerija, ki se je osredotočila na promocijo ilustracije, raznolik je tudi glasbeni program.

Kdo vse tam deluje?

Domačijo je v obdobju 2012-2015 programsko upravljal Hanna's atelje sonorič-

nih umetnosti, od leta 2015 Vodnikovo domačijo programsko upravlja Zavod Divja misel, ki programsko sodeluje s številnimi partnerji iz nevladnega sektorja.

Kakšen je pomen za lokalno skupnost?

Vodnikova domačija Šiška s kontinuiranim programom, ki zajema različne ciljne skupine, ostaja pomembno knjižno prizorišče izven mestnega središča, hkrati pa z različnimi programi sega tudi v druge mestne predele, zato ima izjemen pomen za lokalno skupnost. Še posebej je pomembno povezovanje z okoliškimi osnovnimi šolami in vrtci, obiskujejo jih tudi ostale vzgojno izobraževalne ustanove iz Ljubljane in okoliških občin, sodelujejo s Četrtno skupnostjo Šiška in ostalimi kulturni akterji na tem območju mesta.

Občina Kamnik

Še eno veliko degradirano območje, kjer nastaja živo kulturno in družbeno središče Kamnika

Kreativna četrt Barutana v Kamniku je primer dobre prakse v delu oziroma v razvoju. Različne organizacije v zadnjih treh letih zapuščene opeke nekdanje vojašnice v Kamniku spreminjajo v (dobesedno) Kreativno četrt Barutana.

Čigava pobuda je bila za polnitev praznih prostorov?

Glavna pobudnika za uporabo prostora sta bila Kulturno društvo Priden možic in Zavod Mladinski center Kotlovnica Kamnik. Po raziskovanju in preučevanju kulturne in tehnične dediščine so dali pobudo za drugo rabo, ki bi bila javni prostor, namenjen skupnosti za različne dejavnosti. Želijo si, da Barutana postane

javna urbana infrastruktura na področju kulturnega sektorja, nevladnih organizacij, neformalnega izobraževanja in podjetništva. Želijo si tudi, da postane pilotni projekt za nov produkcijski center, ki ga organizirajo in vodijo skupaj z zgoraj omenjenimi.

Katero pravno podlago ste uporabili?

Najprej so uredili občinski odkup prej zasebnega zemljišča. Sedaj je pravna podlaga Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti.

Katere ovire ste morali preskočiti, da ste pobudo uresničili?

Glavna ovira je bila odkup zasebnega zemljišča, ki ga je na pobudo nevladnih organizacij odkupila Občina. Z ustvarjanjem Kreativne četrti Barutana rešujejo naslednje probleme: problem javnih prostorov, ki v sedanjem času izginjajo, problem praznih prostorov, ki v lokalni skupnosti obstajajo, in problem pomanjkanja velikih nevladnih organizacij izven velikih centrov.

Veliko se ukvarjajo z reševanjem izziva modela upravljanja, torej programskega in organizacijskega vodenja, ki bo vključevalo veliko število deležnikov iz javne in civilne sfere.

Kaj se zdaj v teh prostorih dogaja?

Včasih so prostor najemali od privatnega lastnika, Občina je nato precejšen del

odkupila in ga namenja Barutani. K razvoju je prispevala prijava na razpis Evropske prestolnice kulture (sodelovali so v sklopu Ljubljane) in mednarodni projekt [Stimulart](#), kjer so raziskovali priložnosti manjših mest na področju razvoju kreativnega sektorja.

Trenutno uporabljajo zunanji del prostora, ker za notranje še nimajo dovoljenj, za kar si prizadevajo skupaj z občino.

Na območju poteka tudi arhitekturni projekt [Urbana akademija](#) z mladimi arhitekti iz skupine Štajn. Gre za ustvarjanje prostorov začasne rabe in spreminjanje zunanjega prostora z načinom participativnega modela oblikovanja.

Kdo vse tam deluje?

Na območju Kulturne četrti Barutana delujejo raznolika društva – folklorno, fotografsko, taborniško, Kulturno društvo Priden možic, Mladinski center Kotlovnica, Zadruga Kikštarter, Javni zavod Doma kulture Kamnik.

Kakšen je pomen za lokalno skupnost ?

Nastaja nov prostor, pri oblikovanju katerega sodeluje veliko ljudi na način od spodaj navzgor. Poleg dogajanja na kulturnem (poletni festivali [Kamfest](#), arhitekturne delavnice za mlade ipd.), društvenem, podjetniškem, medgeneracijskem področju, so s svojim delovanjem uspeli pridobiti tudi evropska sredstva za razvoj območja (Interreg).

4. Priporočila občinam glede oddaje svojih prostorov nevladnim organizacijam

Senka Šifkovič - Ipop

Na mnogih področjih družbenega življenja so nevladne organizacije (NVO) lahko velik zaveznik pri reševanju lokalnih problemov in pri podpori trajnostnega razvoja občine. Občine praviloma NVO podpirajo s finančnimi sredstvi preko razpisov, lahko pa jih podprejo tudi z oddajo svojih prostorov, ki jih trenutno ne potrebujejo. S tem se krepi dejavnost NVO, ki prispevajo lokalni skupnosti, hkrati pa se zagotavlja tudi gospodarna raba nepremičnin in ohranja njihova vrednost. Ker v praksi prihaja do negotovosti in nejasnosti glede možnosti, ki jih ima Občina pri izvajanju Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih skupnosti ([ZSPDSLS-1](#)) in tveganj, ta priporočila odgovarjajo na nekatere tovrstne zadrege in vprašanja z namenom, da se spodbudi večja podpora NVO s prostori v lasti občin.

■ Oddaja prostora v brezplačno uporabo – trajanje (68. in 69. člen ZSPDSLS-1)

Prostori se lahko NVO, ki imajo podeljen status delovanja v javnem interesu za opravljanje tistih dejavnosti, za katere jim je podeljen status, dajo v brezplačno uporabo za 5 let. Če noben (javni) upravljavec ali uporabnik prostora ne potrebuje, pa še za 5 let na podlagi novega izvedenega postopka oddaje v brezplačno rabo.

Priporočilo: če tudi po 10 letih noben (javni) upravljavec ali uporabnik tega prostora ne potrebuje, ga občina lahko ponovno odda v brezplačno rabo – po metodi javnega zbiranja ponudb ali z neposredno pogodbo. Občina pri tem ni omejena, da ne bi smela oddati NVO, ki je ta prostor že uporabljala (tudi če je bilo to 5 + 5 let), če po navedenih metodah izpade kot primeren uporabnik, ker bi bilo sicer to v nasprotju z načelom gospodarnosti. Za NVO s področja kulture veljajo še posebna pravila, ki jih določa Zakon o

uresničevanju javnega interesa za kulturo ([ZUJIK](#)) (74. in 75. člen).

■ Oddaja prostora po ceni nižji od ocenjene (tretji odstavek 62. člena ZSPDSLS-1)

V praksi Občine želijo s prostori podpreti tudi NVO, ki nimajo statusa delovanja v javnem interesu, njihovo delovanje pa je v interesu lokalne skupnosti, vendar jim prostorov ne morejo oddati v brezplačno uporabo.

Priporočilo: NVO (brez statusa delovanja v javnem interesu) lahko občina odda prostor v (ugodnejši) najem po ceni, nižji od ocenjene vrednosti, če opravlja poslovno dejavnost, zlasti (ne pa izključno) dejavnost domače in umetnostne obrti in kulturno dejavnost, če delujejo v skladu z razvojnimi programom občine (npr. strategija razvoja občine, program varstva okolja občine ...). Merilo za izbor je sicer še vedno ekonomsko najugodnejša ponudba.

■ Oddaja prostora z drugačno namembnostjo (137. in 138. člen [ZUreP-3](#))

Prostorov v degradiranih urbanih območjih s preteklo industrijsko dejavnostjo pogosto zaradi drugačne namembnosti prostorov ni mogoče oddati za dejavnost, ki bi jo NVO zvajala, občina pa podprla.

Priporočilo: odpravi te ovire služi institut začasne rabe, ki se določi v postopku lokacijske preveritve začasna raba po postopku lokacijske preveritve, ko je možno

za določen čas omogočiti drugačno rabo prostora. Primerno pa bi bilo, da občine pri določanju nadomestila stroškov za postopek lokacijske preveritve (139. člen) za začasno rabo, če gre za NVO, določi nižje nadomestilo kot za druge primere lokacijske preveritve.

■ Vlaganja, stroški in odgovornost za škodo

Problem morebitnih vlaganj NVO v prostor, neplačevanja obratovalnih stroškov ali strah pred odškodninsko odgovornostjo so problemi, ki se nanašajo na vse odnose med lastnikom in najemnikom/uporabnikom, ne le na NVO. Te stvari se morajo dogovoriti s pogodbo.

Priporočilo v zvezi z vlaganjem: Občina in najemnik/uporabnik morata že na začetku dogovoriti pravila glede morebitnih vlaganj in način njihove kompenzacije oziroma povračila. Vlaganje je s stališča ohranjanja vrednosti in gospodarne rabe prostora v interesu Občine, NVO pa ne more vlagati brez jasnih določil, saj bo morda lahko brezplačno uporabljala prostor le 5 ali 10 let.

Priporočilo v zvezi z neplačevanjem obratovalnih stroškov: Pogodba o najemu/uporabi mora določati jasne roke za plačilo obratovalnih stroškov, ki so obveznost najemnika/uporabnika, neplačevanje stroškov pa je lahko tudi razlog za odpoved pogodbe. Stroški se izterjajo po ustaljenih postopkih. Če najemnik/uporabnik ne zapusti prostorov prostovoljno, se sprožijo ustrezni postopki odpovedi

najemne pogodbe in če gre za poslovne prostore, postopek po Zakonu o poslovnih stavbah in poslovnih prostorih (za pogodbe, sklenjene pred 19.6.2021).

Priporočilo v zvezi z odškodninsko odgovornostjo: če je zaradi slabega stanja prostora Občina v skrbeh zaradi morebitne odškodninske odgovornosti, se tudi ta uredi v pogodbi. Predpogoj pa je, da je prostor tak, da ga ne moremo šteti za “nevarno stvar” po 149. členu Obligacijskega zakonika ([OZ](#)), da je primeren za predvideno dejavnost in da je pogodbenima strankama stanje prostora dobro poznano. V takem primeru bi se lahko odgovornost lastnika izključila (595. člen OZ). Mora pa tudi najemnik/uporabnik tekom najema/uporabe lastniku javiti, če pride do nepričakovanih nevarnosti.

■ Preglednost podpore NVO s prostori

Ravnanje s premoženjem je javno, v postopkih ravnanja s stvarnim premoženjem in pri sprejemanju odločitev mora občina zagotavljati preglednost teh. Za zainteresirane NVO je dostopnost podatkov, preglednost in predvidljivost postopkov pomembna.

Priporočilo: Občina naj načrt ravnanja s stvarnim premoženjem objavi na spletni strani. Prostor naj se oddajo v najem ali v brezplačno uporabo po postopku zbiranja ponudb ali z neposredno pogodbo (npr. zgled glede razpisov Občina Slovenj Gradec ([razpis 2021](#), [razpis 2022](#))). Občina lahko v splošnem aktu (odlok ali pravilnik) določi podrobnejša pravila oddajanja v najem in brezplačne uporabe (npr. [zgled pravilnik občine Izola](#)).

Uredila: Nina Arnuš

Avtorji_ce prispevkov: Tina Divjak – CNVOS, Jasna Ratoša – Kulturno izobraževalno društvo Pina, Darijan Krpan – Fundacija Bit Planota, Tatjana Rant – MC Postojna, Nina Arnuš – Zavod Tri, Tjaša Penev – Zavod dobra družba, Snježana Lekić – Društvo Novus, Matejka Horvat – LRF Pomurje, Nevenka Šapek – Korociv, Klara Kržišnik – Consulta, Bojan Golčar – Zavod PIP, Senka Šifkovič – Ipop

Oblikovanje in prelom: Nika Rudolf – MC Postojna

Ilustracija: Špela Čuk – MC Postojna